

10 lipca - 76. rocznica rozpoczęcia Obławy Augustowskiej

10 lipca 1945 roku oddziały Armii Czerwonej przy pomocy „ludowego” Wojska Polskiego oraz funkcjonariuszy i współpracowników Urzędu Bezpieczeństwa rozpoczęły szeroko zakrojoną akcję pacyfikacyjną na terenie Puszczy Augustowskiej i jej okolic, określanej mianem Obławy Augustowskiej. Dziś mija 76. rocznica tego tragicznego wydarzenia.

Ze strony sowieckiej w operacji uczestniczyły jednostki 50. armii III Frontu Białoruskiego, Wojsk Wewnętrznych NKWD oraz kontrwywiad wojskowy „Smiersz”. Natomiast funkcjonariusze Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego, Milicji Obywatelskiej i miejscowi konfidenti wspomagali działania Sowietów jako przewodnicy i tłumacze, asystowali także przy przesłuchaniach.

Masowe aresztowania

Oddziały sowieckie przetrząsały lasy i wsie, aresztując podejrzanych o kontakty z polską partyzantką niepodległościową. Oprócz terenów Suwalszczyzny i Puszczy Augustowskiej, Obława swoim zasięgiem objęła także część terytorium Litwy.

W miastach przeprowadzano akcję sprawdzania dokumentów na placach targowych. Część aresztowań odbywała się w nocy. Na wsiach zwoływano zebrania i następnie zatrzymywano wszystkich przybyłych. Niewielkie miejscowości były otaczane przez wojsko, które następnie sprawdzało dom po domu i zamykało podejrzanych w stodołach. W wielu miejscach dochodziło do potyczek z żołnierzami polskiego podziemia niepodległościowego.

Zamordowano 592 osoby

Szacuje się, że w czasie Obławy trwającej do 25 lipca 1945 roku aresztowano 2 tysiące osób, w tym ludność nie związaną z konspiracją. Zatrzymani kierowani byli do obozów filtracyjnych, gdzie byli identyfikowani i przesłuchiwanii. Większość zwolniono, pozostałe 592 osoby porożsyłano do 50 różnych aresztów gdzie kontynuowano przesłuchania. W czasie tych czynności byli oni bici i torturowani. Całej akcji aresztowań towarzyszyły liczne grabieże, gwałty i morderstwa dokonywane przez żołnierzy Armii Czerwonej na ludności cywilnej.

20 lipca 1945 roku z Moskwy do Olecka przybyła specjalna ekipa funkcjonariuszy „Smiersz” kierowana przez gen. Iwana Gorgonowa, mająca przeprowadzić likwidację zatrzymanych aresztantów. Akcji prawdopodobnie przewodzili gen. Gorgonow i gen. Paweł Zielenin.

Gdzie są groby ofiar Obławy ?

Do tej pory nie ustalono miejsca pochówku zamordowanych w trakcie Obławy Augustowskiej 592 Polaków, ani też sprawców mordu. Wielokrotne próby o pomoc prawną strony rosyjskiej pozostały bez odpowiedzi.

We wsi Giby na Suwalszczyźnie znajduje się 10-metrowy krzyż, symbolizujący pochówek zaginionych z napisem: „Zgineli, bo byli Polakami”. Do lat 90. miejsce to było

położonek zaginionych, z napisem: „Zginęli, bo byli Polakami”. Do lat 60. miejsce to było uważane za masowy grób ofiar Obławy, jednak ekshumacje wykazały, że jest to zbiorowa mogiła żołnierzy niemieckich poległych w 1944 roku.

Według różnych przekazów historycznych, najbardziej możliwym miejscem stracenia 592 ofiar Obławy Augustowskiej jest teren fortów wojskowych w miejscowości Naumowicze tuż za granicą białoruską.

oprac.: Jerzy Górko

red.: Cezary Rutkowski

